אי דעבידא כי אכסדרה הכי נמי, הב"ע דעבדה כי *אורזילא, אמר רבי זירא *ומודינא בקרפף שנפרץ במלואו לחצר שאסור, מ"ט הואיל ואויר חצר מייתרו. מתקיף לה רב יוסף וכי אויר המותר לו אוסרו? א"ל אביי כמאן *כרבי שמעון, לרבי שמעון נמי הא איכא אויר מקום מחיצות. דאמר רב חסדא קרפף שנפרץ במלואו לחצר, חצר מותרת וקרפף אסור, חצר מאי טעמא: דאית ליה ניפופי; והא זמנין דמשכחת לה איפכא! אלא משום דאמרינן זה אויר מחיצות מייתרו וזה אין אויר מחיצות מייתרו. ההוא בוסתנא דהוה סמיך לגודא דאפדנא, נפל אשיתא ברייתא דאפדנא, סבר רב ביבי למימר ליסמוך אגודא גוויאתא. אמר ליה רב פפי *משום דאתו *ממולאי אמריתו מילי מולייאתא הנך מחיצות לגואי עבידן, לבראי לא עבידן. ההיא *אבוורנקא דהוה ליה לריש גלותא בבוסתניה, א"ל לרב הונא בר חיננא ליעביד מר תקנתא דלמחר נאכול נהמא התם, אזל עבד קנה קנה פחות משלשה. אזל רבא שלפינהו

ס"נ · אפי' רבה מודה כרב דפי תקרה יורד וסותם : **הכא** · דפליג רבה דעביד קירוי כי ארזילא יליע גג משופע דליכא פה : **ומודינא בקרפף** · בית סאתים : **שנפרץ במלואו לחצר** · שאויר חצר מייתרו ועושהו יותר מבית סאתים ואסור, וגבי קירוי דשרינא, משום פי תקרה יורד וסותם : **וכי אויר המותר לו אוסרו** · והרי חצר זו מתחילה היתה מותרת לטלטל הימנה לקרפף כר' שמעון ועכשיו שנפרץ למקום המותר לו נאסר לו, ומשום ייתור ליכא למימר דהא כל חצר מוקפת לדירה הוי : **כמאן** · הוי אויר המותר לו כר"ש : **לר"ש נמי** · מיתסר קרפף משום מקום מחיצות שניטלו וניתוסף על האויר ועושהו יותר מבית סאתים שבתחילה היתה בית סאתים מצומצם : ונפרצה חצר כנגדו לא גרס בכולה שמעתתא : **דאיכא גיפופי** · ואי לאו הכי אסרי אהדדי וכרבנן דפליגי אדר' שמעון נקט לה ובשאין הפרצה יתירה על עשר אמאי נקט היתר בחצר ואיסור בקרפף והא מצי למימר נמי איפכא כגון שקרפף גדול מן החצר דהוי לחצר מלואה ובקרפף איכא גיפופי : **אלא** · מדנקט איסור בקרפף ש"מ כר"ש ס"ל דמשום שתי רשויות לא מיתסר, וטעמא משום ייתור בית סאתים הוא דמקום מחיצות מייתרן — דבחצר לא אסר ובקרפף אסר, ולא מצי למינקט איפכא דכי הוי חצר מלואו ובקרפף גיפופי תרוייהו משתרו דכר"ש ס"ל דכולהו רשות אחת הן וייתור בקרפף נמי ליכא הואיל ואיכא גיפופי : **זה אויר מחיצות מייתרו** · וקרפף "ייתור" קאסר ביה ייתור דמקום מחיצה, ואילו ייתור דאויר חצר לא אסר ליה דחצר מוקפת לדירה הוי ולא הוי ייתור : **וזה** · חצר : **אין אויר מחיצות מייתרו** · כלומר אין ייתור אוסר בו דחצר אית ביה *דירה הלכך אי נקיט איפכא לא מיתסר חצר כר"ש : **בוסתנא** · פרדס דהוי כטוע אילנות : **דהוי סמוך לגודא דאפדנא** · *והיא היתה לו (א)היקף לדירה (א)לאות גודא שהיה בו פתח פתוח לגד פרדס (סמכו היקף) הפרדס דהוי מוקף לדירה ויותר מבית סאתים הוה : **אגודא גוואי** · הרי יש עוד מחיצות פנימות לבית והן יהו מחיצות לפרדס : **ממולאי** · מקוטעים מבית עלי דאביי אבוה דרב ביבי מבית עלי אתא כדאמרי' במסכת ר"ה (דף יח.) מולייתא קטועות בלא רגלים : **לבראי לא עבידן** · ונהי דפירצה ליכא, היקף דירה מיהא ליתא בפרדס דהוי יותר מבית סאתים : **אבוורנקי** · אילן שנוטו מרובה ונוטעין אותו השרים ועושין אצטבאות תחתיו סביבותיו להתלונן תחתיו בימות החמה ולשמח שם : **בבוסתנא** *· ויותר מבית סאתים שלא הוקף לדירה היה הפרדס : **נאכול נהמא התם** · תחת האילן : **עבד קנה קנה פחות משלשה טפחים** · היקף כגון מחיצות קנים ד' מחיצות כחדר להניח שם בלילה המאכל ולדור שם השומר ולמחר יטלטלו בכל הפרדס דהא אית ביה שומירה ובית דירה : שלפינהו

(ג) **אי דעבידא כי אכסדרה הכי נמי** · פירוש שהיתה מוקפת משלש או משתי רוחותיה* : **הכא** במאי עסקינן דעביד כי ערסלא· שהיתה פרולה מד' רוחות וערסלא מטה דתרגום כמלונה במקשה כערסלא (ישעיה א) והם חבלין המתוחין מאילן לאילן כסדר המטה והשומר שוכב עליה בלילה ויושב בצלו ביום ורש"י גרס כי ארזילא משופע דלית לה פה ולא אמרי' פי תקרה יורד וסותם : **וכי** אויר המותר לו אוסרו . הרי נפרץ במלואו למקום המותר לו ויתור נמי ליכא דהא כל חצירות מוקפות לדירה הם א"ל אביי כמאן כר' שמעון ולרבנן דאמרי שתי רשויות הן נפרץ במלואו למקום האסור לו ולדידהו נמי אויר החצר האסור לו מייתרו אע"ג דחצר מוקף לדירה דהיינו למה שבתוכו אבל לקרפף שהוא רשות אחרת לא חשיב מוקף לדירה ומייתרו אבל לר"ש שפיר דמי דחדא רשותא היא והוי אויר מותר וא"ת מדקאמר כמאן כר"ש לר"ש נמי כו' משמע דמילתיה דר' זירא אתי בפשיטות כרבנן ואי אתי כרבנן אמאי נקט הואיל ואויר חצר מייתרו תיפוק ליה משום דנפרץ במלואו למקום האסור לו וי"ל דאשמעינן דאסור נמי משום דאויר חצר מייתרו ונפקא מינה שאם נפרץ מצד אחד לרה"ר צריך צורת הפתח מכאן ולאי מכאן אבל מטעמא דנפרץ במלואו למקום האסור לו לא הוה צריך אלא לאי לצד רה"ר כדמשמע בפ"ק (דף ז:) דמבוי שנפרץ במלואו לחצר אין צריך כלום אפי' לא עירבו אי נמי אשמעינן דמייתרו והוי כרמלית ואם נפרץ לכרמלית אחר מותר לטלטל ב' אמות מזה וב' אמות מזה אבל אם לא היה מייתרו אע"ג דנפרץ למקום האסור לו לא חשיב כרמלית ואסור לטלטל הימנו לכרמלית אחר כו' וכן פי' רש"י פרק כל גגות (לקמן דף צ:) גבי הא דפריך לשמואל אליבא דרבנן לטלטל מגג לקרפף :

קרפף שנפרץ במלואו לחצר חצר מותרת וקרפף אסור · ושלא נפרץ ביותר מעשר דביתר מעשר חצר נמי אסורה וקשה למהר"י דעל כרחך בקרפף בית סאתים איירי מדקאמרי' הואיל ואויר מחיצה מייתרו א"כ הוה ליה ארכה יותר הרבה על פי שנים ברחבה וזה לא מצינו שום תנא דמתיר וי"ל דבמקום שנפרצה לא הוי יותר מעשר אבל מכאן ואילך מתרחבת והולכת א"נ בית סאתים לא שריצא ארכה יותר על פי שנים ברחבה אבל במשהו פחות מבית סאתים שרי טפי : **זימנין** דמשכחת לה איפכא · אי אתי כרבנן וכגון שהקרפף גדול מן החצר ומדנקט איסור בקרפף ש"מ דכר"ש אתיא דמשום שתי רשויות לא מיתסר אלא משום ייתור אויר דבמקום מחיצות דבחצר לא אסר ובקרפף אסר ולא מצי למנקט איפכא דאי הוה בחצר מלואו ובקרפף גיפופי תרוייה' משתרו דר"ש סבר דכולהו רשות אחד הן ויתור בקרפף נמי ליכא הואיל ואיכא גיפופי כך פי' רש"י וא"ת ולוקמה לעולם כרבנן והא דלא אמרי' איפכא משום דבחצר ליכא איסור משום ייתור אלא פירצת מלואו וי"ל דא"כ היה לו לפרש דקרפף אסור משום דאויר חצר מייתרו אי כרבנן אתי ולא מצי למימר איפכא ולכך הוצרך לאתויי דרב חסדא דהוי כר"ש דממילתיה דר' זירא אין להוכיח דהוי כר"ש מדלא אמרינן איפכא משום דבעי למימר אע"ג דבקירה בה בית סאה לא הוי ייתור מודינא הכא דהוי ייתור משום הכי לא *מצי למימר איפכא : **ההוא** בוסתנא דהוה סמוך לאגודא דאפדנא · והוקף ולבסוף פתח והרחיקו ד' ועשו אשיתא והיה בה נמי פתח לבוסתנא נפל אשיתא וסבר רב ביבי דכיון דפעם אחת היתה מוקפת לדירה אע"פ שנפלה שרי הואיל ופתוחה נמי לאפדנא ואע"ג דפתח דאפדנא הוי לאחר שהוקף דלא יצא מהיתרו ומסיק דגודא דאפדנא אינו מועיל ורש"י לא פירש כן : **ההוא** אבוורנקא · פירש רש"י * לשון שני שמצא בהלכות גדולות ונראה לו עיקר דאבוורנקא כמין אכסדרה או קובה שעושין למלכים בתוך הפרדס אזל רב הונא עבד קנה קנה פחות משלשה ולא רצה לסמוך אאבוורנקא משום דהוקף ולבסוף ישב ומשום דהויא מחילה העשויה לנחת ולצניעות כדמסיק ועביד שביל דקנה קנה פחות מג' מפתח הבוסתנא עד אבוורנקי אם האבוורנקא היתה עומדת בתוך הפרדס אבל אם היתה עומדת מצד הפרדס לא היה צריך לעשות שביל אלא לחלק הבוסתנא ולמעטה מסאתים אע"ג דהיקף האבוורנקי היה עשוי לנחת ולצניעות היה מותר לטלטל כלים ששבתו בו והגהו פירי *דבי תורי היו יותר מבית סאתים משום הכי הוצרכו לערב ערסייתא או לא יכלו לערב יחד לכלים ששבתו בבית ורבא שלפינהו והיה סבור שהיקף האבוורנקי חשוב כמוקף לדירה אף על גב דהוקף ולבסוף ישב וצריך לומר שידעו שרבא היה מתיר מחמת האבוורנקי ולא מחמת שהוקף ולבסוף פתח מהני כיון דהקשו לו מאדרכלין והמחיצות העשויות לנחת דהא לא שייך למיפרך אהוקף ולבסוף פתח או שמא לא היה פתוח שם שום בית א"נ נוכל לומר אבוורנקא ישב ולבסוף הוקף היה והם לא ידעו אם רבא סמך על הוקף ולבסוף פתח ובית היה פתוח לו או על האבוורנקא והקשה לו מעיר חדשה דהוקף ולבסוף ישב לא מהני כל שכן הוקף ולבסוף פתח ואחרי כן הקשה לו (דאם כן) דאבוורנקא לא חשיב מחילה משום דעשוי לנחת ולצניעות ורבינו נתנאל מפרש דעביד קנה קנה פחות משלשה היינו שהרחיק מן הכותל ארבע להתיר כל הבוסתנא והיה הבית פתוח לו דהשתא הוי כפתח ולבסוף הוקף ורבא סבר דלא צריך כלום משום אבוורנקא אע"ג דהוקף ולבסוף פתח לא מהני הוקף ולבסוף ישב מהני :

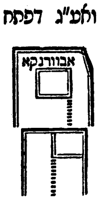

מערב

רבינו חננאל

ר' זירא כרב דאמר פי תקרה יורד וסותם וזה המקורה נמי אמרי' פי תקרה יורד וסותם ואין בזה שאינו מקורה אלא בית סאתים ורבה כשמואל דאמר אכסדרה והה"ר רשות אחת הן ואין מטלטלין בהן אלא בד' אמות ואין ביניהן מחיצה מפסקת ודחינן דכי איעביד האי קירוי כי אכסדרה בג' מחיצות הכי נמי דחלוקתן כחלוקת רב ושמואל וקיי"ל הלכתא כוותיה דרב הכא במאי עסקינן דעביד כי ארזלא . פי' ערסלא כדמתרגם כמלונה במקשה כערסלא מכיתותא והוא חבלים מתוחים מאילנות לאילנות כמין מטה לשכב עליהן (היושב) בלילה ויושב תחת צילה ביום ותחתיהן פתוח כולו ובהכי אמר רבה קירויו מייתרו שביניהם פתוח לגמרי ור' זירא אמר אין קירוי מייתרו אלא המקום הקירוי חלוק הוא זה מזה . וקיי"ל כר' זירא דמיקיל בעירובין ולפיכך אמר ר' זירא אע"ג דפליגנא בהא קירוי דעביד (כימדולא) [כארולא] שהוא פרוץ מתחתיו מכל צד ומותר מודינא בקרפף שנפרץ במילואו לחצר שאין מטלטלין בו באותו קרפף אלא בד' אמות הואיל ואויר מחיצות החצר מייתרו. ומתקיף לה רב יוסף וכי אויר של חצר שמותר לטלטל בכל החצר אוסר . א"ל אביי[כמאן]כר"ש דאמר אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות לכלים ששבתו בתוכן . הנה לר' שמעון הקרפף והחצר רשות אחת הן לר' שמעון נמי איכא אויר ' מחיצות והוא מקום הכותל שנפרץ שאינו בכלל החצר ונצטרף עתה עם הקרפף ונעשה יתר מבית סאתים. ובנא תימרא דאמר רב חסדא קרפף שנפרץ במילואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו חצר מותרת וקרפף אסור חצר מ"ט מותרת משום דאיכא ניפופי . פי' ניפופי דחשיבי כפסין זמנין דמשכחת לה איפכא כלומר זימנין דמשכחת ניפופי בקרפף ולא בחצר אלא משום דאמר זה הקרפף אויר מחיצות מיתרו דאע"ג דאיכא מחיצות כיון דהוא יתר מבית (סאה) [סאתים] אסור ובחצר מחיצותיה מתירין אותה אפי' בבית י' כורין וקיי"ל דהלכתא כוותיה דרב באכסדרן וכר' זירא בקרפף : ההוא בוסתנא דהוה סמיך נודא לאשיתא דאפדנא נפל נודא דבוסתנא סבר רב ביבי למיסמך אאשיתא דאפדנא . ודחה רב ואמר אשיתא לאפדנא עביד לבוסתנא לא עביד ופשוטה היא:ריש גלותא נטע(סורנקיא) [בורנקיא] בבוסתנא פי'(סורנקיא)[בורנקיא] נטיעה.כדגרסינן איזהי נטיעה של שמחה זה הנוטע (אטורנקי)[אבורנקי]של מלכים. והיתה זאת הגינה יתר מבית סאתים מוקפת גדר גבוה י' ספחים סביבותיה-ולא היתה בה שומירה ולא בית דירה. וא"ל ריש גלותא לרב הונא בר חננא זיל תקון דוכתא דניכרוך ביה ריפתא בשבת התם ביקש להתיר לו הטלטול בכל הגן אפילו במקום האילנות דהוה חד גיסא נטיעות וחד גיסא זרעים. אזל רב הונא עבד קנה קנה פחות מג' בהדא גיסא מן הנטיעות ועד הבנין שבנה (כנון) [בנן] אחרי נטיעתו וסמך בהאי גיסא אחריתי בגדר של גן שהוא

רב נסים גאון

אמר ליה אביי כמאן כר' שמעון זהו שאמר ר' שמעון . בפרק כל גגות העיר (דף סט) אחד גגות ואחד חצרות ואחד קרפיפות :

אמר

[מג' רוחותיה סב"ע כו' סד"א רש"ן]

מו א מיי' פט"ז מהל' שבת הלכה ו סמג עשין ל טוש"ע א"ח סי' שנח סעיף יג :

מז ב שם סעיף יד :

[יבמות טו. וש"נ]

[גירסת הערוך אבורנקי וכן גירסת תוס' לעיל דף כג. ד"ה פשיטא]

[ארזולא פירש ערסלא. ערוך פי' ככל פירוש שכתבו התוס' דהכא]

[לעיל כג:]

[פי' גאון זה נאמר על אדם גדול מפני שהוא גדול מדבר גדולות. ערוך ערך מל ז']

[והיא היתה לו אחת ממחיצות וע"ש כו' גודא כו' הוקף פרדס כו' כצ"ל רש"ל]

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דהוי סמוך לגודא דאפדנא והיא היתה לו אחת ממחיצותיו ועל שם הכא גודא הוקף כו' פתוח לגד פרדס הוקף כצ"ל ותיבות סמכו נמחק : (ב) תוס' ד"ה אי וד"ה הכא כד"א :

[לקמן כו. ד"ה להרע]

א"נ האבורנקי היה ע"י קנים ומנו דהכי קנה להיות מחיצה מהני נמי ליטוויה אבורנקי מוקפת לדירה [ח"מ ועי' רש"ל]

מגנה
קושיא
תשובה

נושא / מבנה

עוד מקום של תיקון להתיר טלטול בקרפף יותר מבית סאתים